

BIAŁOSTOCKIE WIADOMOŚCI WYSTAWOWE

WYSTAWY RUCHOMEJ PRÓB i WZORÓW PRZEMYSŁU KRAJOWEGO.

Zarząd Wystawy: Warszawa, Chmielna № 32.

Telefon Nr. 259-30.

Zagadnienie „kresów wschodnich“.

Spółeczeństwo nasze złożyło wiele dowodów patriotyzmu. Lista bohaterów czynów żołnierskich, pracy i zasługi jest wielką. Trzeba to uznać, za rzecz zrozumiałą gdyż zadania, które obciążyły barki naszego pokolenia były olbrzymie. Musieliśmy odbudować potęgę Rzeczypospolitej nie mając ani pieniędzy, ani armji, ani administracji.

Słyszymy nieraz słowa goryczy. Błędy, pomyłki i trudności przysłaniają nam horyzont. Kiedyś, gdy potomkowie nasi z historycznej perspektywy będą sądzić epokę, którą przeżywamy, ocenią ją jako epokę cnót i entuzjazmu. Błędy i swary wewnętrzne będą niepozornym okrucieństwem, obok wielkiego dzieła odbudowy Ojczyzny.

Czasy, które przeżywamy żądają od nas codzień największych wysiłków. Nie dziw, że jesteśmy zmęczeni. Pomimo to niewolno nam spocząć. Musimy spełnić swój obowiązek.

Do najważniejszych obowiązków, które dziś na nas ciąży, należy budowa programu gospodarczego i politycznego Państwa Polskiego.

Człowiek każdy obiera swój zawód życiowy. Podobnie swój zawód obiera Państwo. Musi ono wiedzieć w jaki sposób zdoła zapewnić dobrobyt obywatelom—czy i jakie drogi wiodą na wschód czy na zachód, na północ czy na południe. Człowiek bez zawodu jest spekulantem życiowym, którego wszystkie powodzenia i klęski są dziełem wypadku, który po pierwszej wielkiej przegranej ginie w rynsztokach życia.

Niema różnicy pomiędzy państwem i jednostką.

Państwo, które nie wie, jakie są jego cele idzie na oślep w przyszłość. Nie rozumie powodów przyjaźni i wrogości. Ślepy trafia przynosi uśmiechy powodzenia i gorycze klęski. Dziś tu jutro tam szuka przymierzy, dziś tu jutro tam toruje sobie drogi ekspansji. Dla jego obywateli patriotyzm jest zbiorowym instynktem, nie jest zbiorową, świadomą wolą osiągnięcia wspólnego celu. Takie państwo wcześniej czy później ulegnie burzy, która się zerwie i nie będzie wiadomo dlaczego należy je odbudować.

Państwo, które wie do czego dąży, to państwo posiadające swój program. Gdy program ten jest własnością całego społeczeństwa, wówczas pomimo

zmian i sporów wewnętrznych państwo dąży zawsze do określonego celu. Musi go osiągnąć choćby klęski przemijające tę chwilę opóźniły.

W ten sposób wyrosła potęga Anglii. Programem państwa było panowanie nad oceanami i nie było takiego rządu, któryby o tem zapomniał. Kraj przechodził przez wewnętrzne rozterki i walki, klęski przychodziły niezliczone—lecz mimo wszystko świadoma wola społeczeństwa musiała zwyciężyć i cel został osiągnięty.

Stworzenie programu państwa i przekazanie go na własność narodowi—oto nasze wielkie zadanie, które położy niewzruszony fundament pod gmach Przyszłości.

Nie zamierzamy na tem miejscu analizować zagadnienia programu Państwa Polskiego, ograniczymy się tylko do jego fragmentu, sprawy t. z. kresów wschodnich.

Dla przeciętnego obywatela Rzeczypospolitej, sto kilometrów za Warszawą zaczynają się „kresy“. Większość województwa białostockiego, województwo wileńskie, nowogródzkie, poleskie, wołyńskie, tarnopolskie, stanisławowskie,—to wszystko „kresy“. Co więcej Lwów—to bohaterskie miasto „kresowe“.

Przestrzeń Rzeczypospolitej wynosi 388.328 km.² przestrzeń wymienionych województw 200.256 km.² Innymi słowy połowa kraju w naszym pojęciu to „kresy“.

Czyż nie jest to pomniejszaniem Rzeczypospolitej?

Zapewne, że zdolność spożywcza jednostki, siła podatkowa, gęstość zaludnienia, poziom uświadomienia narodowego i kulturalnego wyższe są na zachodzie, lecz fakt ten nakłada na nas tem większe obowiązki.

Od czasu do czasu słyszymy o projektach kolonialnych, lecz czy olbrzymie przestrzenie wschodnich ziem Rzeczypospolitej nie leżą odłogiem. Czyż nie marnują się jeszcze niezmiernie możliwości, które może otworzyć przed nami podniesienie poziomu cywilizacyjnego tych obszarów?

Słowo „kresy“ które szkodliwie wżarło się w umysłowość społeczeństwa powinno być wyteplone. Słowo to jest rozgrzeszeniem bezwładności.

14286

i bezprogramowości. Słowo to odsuwa od nas w dal nieprzemyślanych zagadnień jedno z najważniejszych zagadnień, od których spełnienia zależy istotna potęga Państwa. Być może, że to tylko słowo, ale mimowoli wsącza ono w umysły ludzkie uczucie czegoś dalekiego i oderwanego.

Wiemy, że znajdujemy zrozumienie dla tego naszego poglądu. Innego obawiamy się zapytania.

— Jakiż związek istnieje pomiędzy Wystawą Ruchomą, a tym wielkim problemem?

— Związek prosty — brzmi nasza odpowiedź. Na tym drobnym odcinku życia, staramy się zwalczyć mylne i szkodliwe poglądy. Przypominamy producentom, że istnieje większa Polska niż ta, którą uważają za rynek swego zbytu. Przypominamy im, że spożywcę trzeba wychować, że trzeba

łożyć wkłady tam, gdzie się chce sprzedawać. Gdy cytujemy cyfry węgla, żelaza, cementu, cynku i t. p. — gdy toruje sobie drogę przeświadczenie, że wielkie dostawy załamują się z braku dogodnej komunikacji — wówczas zaczyna sobie w ślad torować drogę przekonanie, że problem komunikacji na wschodzie jest jednym z najistotniejszych.

Gdy pada odpowiedź, że spożycie jest niskie, gdyż niema zaco kupować — wówczas rośnie zainteresowanie produkcją ziem wschodnich i jej bolączkami.

Rok po roku zataczamy kręgi naszych objazdów a zamknięcie każdego, to drobny ułamek pracy nad realnem zbliżeniem tak dalekich ziem jednego kraju, a leżących koło siebie tak blisko.

Tadeusz Garczyński.

Związek Przemysłowców w Białymstoku.

Doceniając propagandowe znaczenie Wystawy Ruchomej Przemysłu Krajowego, jaka się odbędzie w Białymstoku w czasie od dnia 1 do 9 października 1932 r. Zarząd Związku Przemysłowców w Białymstoku postanowił urządzić swoim kosztem pokaz wyrobów miejscowego przemysłu, zrzeszonego w Związku. W zbiorowym stoisku wystawione będą wzory i towary przemysłów włókienniczego, konfekcyjnego i garbarskiego, pozatem we właściwych grupach znajdują się w oddzielnych stoiskach wyroby białostockiego przemysłu ceramicznego i chemiczno-spożywczego.

Białystok, stolica drugiego z rzędu pod względem obszaru województwa w Rzeczypospolitej, jest ośrodkiem ożywionej pracy wielu zakładów przemysłowych i odgrywa w życiu gospodarczym odrodzonego Państwa Polskiego niepoślednią rolę.

W szczególności nadaje Białemustokowi piętno wybitnie uprzemysłowionego miasta — przemysł włókienniczy. Przemysł ten produkuje następujące tkaniny: wojskowe sukno mundurowe i płaszczowe, sukno cywilne na palta i ubrania zimowe i letnie, półjedwabne plusze i welwety na okrycia damskie i obicia meblowe, kołdry wzorzyste, pledy podróżne, koce zwyczajne, derki pod siodła, wyrób waty hydroskopijnej oraz wata konfekcyjna i watolina. Prócz tego w połowie 1931 roku rozpoczęto fabrykację odzieży. Średnia roczna produkcja białostockiego przemysłu włókienniczego równała się w latach ostatnich około 5000 ton tkanin wartości około 30 milionów złotych. Mniej więcej 30% produkcji znajduje zbytu na rynkach zagranicznych, głównie w krajach Dalekiego Wschodu oraz w Anglii wraz z jej dominjami i kolonjami. W Białymstoku i okolicy istnieje około 60 zakładów wytwórczych i przetwórczych (przemysł zarobkowy), zatrudniających w czasie intensywnej pracy łącznie około 5000 robotników.

Kolejne miejsce po przemyśle włókienniczym zajmuje przemysł garbarski, koncentrujący się w następujących miejscowościach: Białystok, Sokółka, Zabłudów, Krynki, Jasienówka, Swistocz

i Skidel. Przemysł ten mimo niesprzyjających warunków gospodarczych wykazuje dużą żywotność, wprowadza wciąż ulepszenia w gatunku swoich wyrobów i dzięki taniości tychże skutecznie konkuruje z przemysłem garbarskim innych ośrodków, a także stopniowo ruguje z rynków polskich skóry zagraniczne. Przemysł garbarski produkuje: skóry miękkie z surowych skór końskich, skóry twarde i chromy bukatowe z surowych skór bydłych oraz w niewielkim rozmiarze chromy z surowych skór cielęcych. Ponadto istnieje w Białymstoku jedna większa garbarnia, wykańczająca z surowych skór bydłych i końskich skóry lakierowane o wysokim gatunku, odpowiadające jakością importowanemu dotąd do nas niemieckim lakierom. Ogółem istnieje w białostockim okręgu około 100 średnich i małych garbarń, których roczna produkcja skór przy zatrudnieniu zgórą 1000 robotników wynosi około 4 miliony kilogramów. Rynkiem zbytu dla tutejszego przemysłu garbarskiego jest cała Polska, główny handel hurtowy koncentruje się w Warszawie.

Z pozostałych przemysłów zasługują na uwagę ceramiczny i metalowy. Białystok liczy 8 kaflarń, w tem 5 małych i 3 większe, posiadających razem 15 czynnych pieców i zatrudniających około 160 robotników. Zdolność wytwórcza tych zakładów wynosi 60.000 kafla tygodniowo, faktyczna produkcja równa się 30.000 kafla tygodniowo wartości około 10.000 zł. W najbliższych okolicach Białego-stoku znajduje się 6 cegielń, każda o jednym piecu hoffmanowskim. Łączna ich zdolność wytwórcza wynosi 20 milionów cegieł rocznie, faktyczna produkcja roczna równa się 5—6 milion. cegieł. Cegielnie zatrudniają około 300 robotników. Nie licząc drobnych zakładów rzemieślniczych istnieją w Białymstoku 3 fabryki drutu i gwoździ 3 odlewnie żelaza i maszyn rolniczych, 2 zakłady wyrobu osi wozowych z oddziałami młotowni, wykańczająciami odkładnicami i lemieszami do pługów, oraz jeden zakład wyrobu okuć budowlanych. Łącznie przemysł metalowy zatrudnia około 200 robotników.

POPIERAJJCIE PRZEMYSŁ KRAJOWY!

Związek Przemysłowców w Białymstoku zrzesza z nielicznymi wyjątkami cały miejscowy przemysł. Związek dzieli się na 3 autonomiczne sekcje: 1) włókienniczą, 2) garbarską i 3) różnych przedsiębiorstw; w skład ostatniej wchodzi przedsiębiorstwa budowlane, przemysł ceramiczny, metalowy i chemiczno-spożywczy. Związek prowadzi agendy łódzkiego Związku Eksportowego Polskiego Przemysłu Włókienniczego i poświęca dużo uwagi rozwojowi eksportu białostockich wyrobów włókienniczych.

Znaczenie Wystawy Ruchomej Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego dla rzemiosła białostockiego.

Teren Województwa Białostockiego, obejmujący częściowo ziemię dawniejszego Królestwa Kongresowego, częściowo t. zw. ziemię zabrane, jest terenem wybitnie niejednorodnym i zróżnicowanym. Dotyczy to również i działu produkcji rzemieślniczej.

Nic też dziwnego, że istniejące wśród liczebnie dużych odłamów ludności woj. białostockiego różnice natury etnicznej, religijnej, kulturalnej i obyczajowej nie sprzyjały wytworzeniu się warstwy rzemieślniczej określonego typu. Te same przyczyny utrudniały powstawanie zawodowych organizacji rzemieślniczych. Dlatego stosunkowo nikłą i ubogą jest historia nadawanych cechom praw i przywilejów, zmienną i zależną od historii i znaczenia gospodarczego poszczególnych miast obecnego województwa. Pierwsze założenie cechu w Białymstoku wspólnego dla różnych zawodów przypada na rok 1759.

Rzemiosło zamknięte obecnie w granicach woj. białostockiego podlegało przed kilkunastu jeszcze laty dwóm różnym ustawodawstwom i dopiero z wejściem w życie Rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 7/VI-1927 roku o prawie przemysłowym zostały mu nadane jednolite normy prawne.

Z chwilą uzyskania niepodległości uwolnione z krępujących, nałożonych przez zaborcę więzów. warstwy rzemieślnicze zaczynają wykazywać zrozumienie konieczności powoływania do życia organizacji, obejmujących całokształt zagadnień zawodowo-gospodarczych i kulturalno-społecznych, jakimi mogłyby stać się cechy. Są to jednak tendencje jeszcze słabe i ruch ten zaznaczył się tylko w większych miastach województwa, wykazując pod koniec 1929 roku zaledwie 68 cechów. Dopiero w związku z powołaniem do życia Izby Rzemieślniczej i podjęciem przez nią ustawowo nałożonych obowiązków rzemiosło odczuwa mocny brak organizacji zawodowych, niezbędnych dla stworzenia właściwej, zdrowej i pełnej współpracy z Izbą. Dlatego już rok następny—1930-ty daje wzrost tych organizacji o 35 cechów czyli przeszło o 51%. Rok 1931-szy daje nieznaczny przyrost o 12%.

Najsilniejszy rozwój cechów objął grupy: spożywcza (piekarstwo i cukiernictwo) i zawód fotograficzny, nie mających wcale lub małe ilości cechów.

Stwierdzić niestety należy, iż obecny liczebny stan cechów skupia zaledwie około 20—25% samodzielnich rzemieślników. Nie odpowiada to istotnym potrzebom organizacyjnym rzemiosła, liczącego na terenie województwa przeszło 20.300 warsztatów, z których najliczniejszą, zresztą jak i w okręgach innych Izb, jest grupy skórzana.

Dzięki istnieniu na terenie woj. białostockiego fabrycznego przemysłu tekstylnego rozwinęła się

liczebnie rzemieślnicza grupa włókiennicza, zajmując drugie z kolei miejsce, co jest zjawiskiem charakterystycznym dla tutejszych stosunków. Następne miejsca zajmują grupy: spożywcza, metalowa i t. d.

Białystok, dnia 28 września 1932 roku.

Henryk Zebin.
Kierownik biura związku.

liczebnie rzemieślnicza grupa włókiennicza, zajmując drugie z kolei miejsce, co jest zjawiskiem charakterystycznym dla tutejszych stosunków. Następne miejsca zajmują grupy: spożywcza, metalowa i t. d.

Powyższe wskazywałoby, że udział rzemiosła w obecnej Wystawie Ruchomej Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego winien być liczny i szeroki. Tego wymaga jego gospodarcze i społeczne znaczenie oraz konieczność pokazania różnorodności rodzaju i charakteru produkcji rzemieślniczej.

Poza pokazaniem produkcji rzemiosła winno zależeć na wykazaniu swego stanu liczebnego jak co do ilości warsztatów rzemieślniczych, tak i co do ilości przemysłów zaliczonych do rzemiosła. Można być zgóry pewnym, że niektóre wystawione eksponaty poszczególnych zawodów będą dla zwiedzających swego rodzaju rewelacją, o ile udział rzemiosła w Wystawie będzie szeroki, odpowiadający jego liczebności i znaczeniu gospodarczemu, gdyż ten dział produkcji jako całość jest najmniej znany.

Jaknajliczniejsze wystąpienie na wystawie rzemiosła będzie najlepszym widocznym znakiem rozrostu jego produkcji, wyrazem zdolności organizacyjnych, przekonaniem jaknajszerszych warstw konsumentów, iż rzemiosło zdolne jest produkować artykuły solidne i tanie i wreszcie stwierdzeniem, iż rzemiosło nareszcie docenia konieczność stosowania współczesnych środków reklamy.

Do tego daje mu wyjątkowo dogodną i dostępną okazję Wystawa Ruchoma Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego, zrzeczenie się zaś swego w niej udziału byłoby karygodnym i szkodliwym w stosunku do jego własnych przedewszystkiem interesów.

W dzisiejszych czasach argument o braku środków na urządzenie stoiska i sporządzenie eksponatów jest nieistotnym, gdyż niektórzy rzemieślnicy mają je wystawić przy groszowych wprost kosztach. Wiemy natomiast, że są rzemieślnicy, którzy z niezmiernym wysiłkiem przyjmą udział w Wystawie, zgóry twierdząc, iż nie da im ona żadnych realnych ani moralnych korzyści.

Wyplýwa to prawdopodobnie z obawy, iż pewien odłam publiczności, bezmyślnych zwolenników artykułów zagranicznych, zwiedzającej Wystawę będzie się odnosił z rezerwą i chłodem do eksponatów rodzimej produkcji. Należy jednak mieć nadzieję, iż nawet i ci—jako obywatele nie mogą zapominać, że zwiedzają Wystawę Ruchomą Prób i Wzorów Przemysłu Krajowego, z racji której wystawcy mogą i mają prawo oczekiwać od zwiedzających zainteresowania i uwagi poświęconej wytwórczości własnego Kraju.

Czesław Miller.

KRONIKA WYSTAWY.

Plan objazdu jesiennego Wystawy Ruchomej, wyznaczony przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu objął Województwa północno-wschodnie.

Podstawą tej akcji propagandowej na rzecz krajowej wytwórczości miały być pokazy Wystawy Ruchomej w Grodnie, Białymstoku, Suwałkach i Ostrowi Maz.

Wystawa w Grodnie odbyła się już w czasie od 1 do 8 września.

Dalszy ciąg tej akcji został przygotowany na miesiąc październik. Patronuje się jako Honorowy Przewodniczący Pan Wojewoda M. Zyndram Kościółkowski, a udział społeczeństwa zogniskowany jest w Komitetach Wystawy w Białymstoku, Suwałkach i Ostrowi Maz.

Dnia 12 września b. r. odbyło się w Magistracie Białostockim zebranie reprezentantów Władz Państwowych, Samorządowych i Szkolnych, delegatów Organizacji gospodarczych i społecznych na którym wybrano **Prezydium Komitetu** w składzie następującym:

Przewodniczący p. K. Riegert, Wiceprezes Wileńskiej Izby Przemysłowo-Handlowej i Prezes Związku Przemysłowców Białostockich.

Zastępcy Przewodniczącego pp. St. Michałowski, Starosta Powiat., S. Nowakowski. Komisarz Miasta, Dr. J. Żak, Starosta Grodzki.

Członkowie pp. dyr. Anczakowski, inż. L. Butwiłowicz, prezydent Fr. Grosser, dyr. Łapiński.

Sekcje Komitetu ukonstytuowały się w następującym składzie:

Sekcja Przemysłowo-Rzemieślnicza: Przewodniczący p. inż. Malinowski, członkowie pp. J. Beker inż. E. Głogowski, J. Kierśnicki, inż. M. Łukasiewicz, Cz. Miller, L. Pollak.

Sekcja Kupiecka: Przewodniczący p. dyr. Antonowicz, członkowie pp. Głowiński, Grochowski, prezes J. Lifszyc i prezes Przewoński.

Sekcja Rolnicza: Przewodniczący p. nac. Jastrzębski oraz członkowie pp. insp. Glaser, prezes Glinka, ref. Król, inż. Lassota, insp. Majeranowski, prezes Kiedrzyński, dyr. W. Suryn i dyr. T. Teńczyński.

Sekcja Przemysłu Ludowego: Przewodniczący p. prof. A. Rutkowski, członkowie pp. Sędzia Dąbrowski, Czerwińska, J. Blicharski, T. Mellerowicz, A. Moczyłowska i dyr. Strzałkowska.

Sekcja Szkolna: Przewodniczący p. inż. W. Gordziakowski oraz członkowie pp. ks. dyr. Hałko, inspektor M. Jurecki, inż. M. Łuński, dyr. Strzałkowska i dyr. L. Zaremba.

Sekcja Samorządowa: Przewodniczący p. insp. Twerdochlib oraz członkowie pp. nac. Gołębiwski, inspektor Rączaszek.

Sekcja Spółdzielcza: Przewodniczący p. dyr. Karwat oraz członkowie pp. dyr. P. Tawrel i dyr. Wysocki.

Sekcja Organizacji społecznych i wych. fiz.: Przewodniczący p. nac. Andrzejkiewicz oraz członkowie pp. Dauterowa, Z. Kamińska, Pilecki, Pacewiczówna, kpt. Zacharewicz i por. Zmudziński.

Sekcja Propagandowo-Odczytowa: Przewodniczący p. prof. Gołowski, członkowie: pp. red. Cz. Ancerewicz, red. Duczyński, dyr. F. Echeński, red. Faranowski, St. Kalina, red. Kapłan, prof. A. Małek, red. Szapiro i red. Szypiński

Dnia 19 października odbyło się pod przewodnictwem p. Naczelnika M. Malinowskiego posiedzenie **Sekcji przemysłowo - rzemieślniczej**, na którym ustalono warunki zorganizowania działu przemysłu oraz przyjęto do wiadomości, że Izba Rzemieślnicza przeprowadziła prace przygotowawcze zarówno w Związkach jak Cechach rzemieślniczych w sprawie urządzenia zbiorowego udziału warsztatów rękodzielniczych.

Sekcja propagandowo-odczytowa pod przewodnictwem p. prof. M. Gołowskiego przygotowała propagandę prasową jakoteż reklamę wystawy zarówno na terenie miasta jak przedmieść. Na posiedzenia Sekcji postanowiono zorganizować cykl odczytów oraz kurs instrukcyjny dla działaczy społecznych i oświatowych. Celem tego kursu ma być nadanie metody propagandzie gospodarczej jaka po wystawie na terenie Województwa stała się systematycznie musiałaby być prowadzona.

Sekcja Kupiecka uchwaliła wezwać ogół kupiectwa do współdziałania w akcji na rzecz wytwórczości krajowej przez udekorowanie okien wystawowych w okresie tygodnia wystawowego wyłącznie towarami pochodzenia krajowego oraz urządza Konkurs wystaw sklepowych.

Sekcja rolnicza przedstawi w formie wykresów i tablic statystycznych plan produkcji rolnej, hodowlanej oraz pokaz jedwabników.

Sekcja Przemysłu Ludowego wystąpi urzędząca wewnątrz mieszkalne wyrobami ludowymi z terenu Województwa.

Sekcja szkolna przeprowadzi propagandę szkolnictwa zawodowego, urzędzając przegląd prac uczniów.

Sekcja samorządowa przygotowuje ekspozycje pouczając o działalności samorządu powiatowego i komunalnego.

Sekcja organizacji społecznych zaprezentuje na wystawie ekspozycje informujące o działalności poszczególnych organizacji oraz ułatwi im przeprowadzenie propagandy swych statutowych zadań i działalności.

Wydział Wykonawczy Komitetu Wystawy odbył posiedzenie dnia 30 września b. r. uchwalając porządek otwarcia wystawy w dniu 1 października b. r. o godz. 18, oraz wybierając Komisję Kwalifikacyjną dla odznaczeń wystawców miejscowych.

Zjazdy i wycieczki

Dnia 3 października odbędą się zjazdy:

1) Instruktorów powiatowych oświaty pozaszkolnej,

2) Nauczycieli szkół powszechnych powiatu Białostockiego.

Na dzień 6 października zwołany został przez Izbę Rzemieślniczą zjazd delegatów Cechów rzemieślniczych woj. Białostockiego.

W dniu 9 października b.r. odbędzie się zjazd rolniczy organizowany przez gminy pow. Białostockiego.

Zbiorowe zwiedzanie wystawy przez szkoły powszechne odbędzie się w dniach 3 i 4 października od godz. 8 do 14-ej, Dzień 5 i 6 X. w tych godzinach zarezerwowano dla gimnazjów, dzień 7.X. dla seminarjów, wreszcie dzień 8.X. dla szkół zawodowych.

Wycieczki garnizonu w dni powszednie od godz. 14-ej do 17-ej.

OPIS WYSTAWY.

Wystawa mieści się na I p. b. pałacu Branickich (Urząd Wojewódzki) zajmując klatkę schodową, hall, salę balową, kurytarz, 3 sale mniejsze i 5 pokojów.

Dział ogólny mięści:

Tablice statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego i Wystawy Ruchomej,
Pocztowa Kasa Oszczędności P. K. O.
Powszechny Zakład Wzajemnych ubezpieczeń.
Instytut Naukowej Org. w Warszawie.
„Kupiec“ wydawnictwo pism fachowych w Poznaniu Wielka 10.
Stoiska Prasy Białostockiej:
„Polska Agencja Telegraficzna“ P. A. T. oddział w Białymstoku.
Dziennik Białostocki.
„Ostatnie Wiadomości“
„Dziś“.

Dział górniczo-hutniczy, metalowy, maszynowy, elektrotechn., Wyst. Ruchomej,

(spis Wystawców w katalogu W. R.) ponadto:

Państw. Wytw. Uzbrojenia, Fabryka broni w Radomiu (rowery, narzędzia, sprawdziany).
Państw. Wytw. Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych w Warszawie (aparaty telefoniczne, detefony, amplifony).
„Radłowski i Sztoś“ Wytw. Aparatów Gazowych w Warszawie, ul. Daleka 1/3.
Białostockie Towarzystwo Elektryczności.
Cech Metalowców Chrześc. w Białymstoku:
1. Mikołaj Sochor, ul. Sienkiewicza 43,—2. M. Gąsiorek,—3. Paweł Mierzyński.
Sosnowski Paweł, Zakł. Mechaniczne w Białymstoku.
Poms Józef, kotlarz, Białystok, ul. Surajska 5.
Wilk Wolf—(rowery) w Białymstoku, Marszałka Piłsudskiego 14.
Szturmakiewicz Sam. — grawer w Białymstoku, Sienkiewicza 13.

Dział Mineralny i Ceramiczny:

Zw. Polskich Fabr. „Portlant Cement“ w Warszawie, Czackiego 1.
Rzewuski i Ska, Fabryka Maszyn Betonarskich w Warszawie, ul. Ordynacka 7.
„Everitas“, Fabryka Dachówek Asbestowo-Betonowych w Krakowie, Zabłocie 37.

KOMUNIKATY BIURA WYSTAWY.

Biuro Wystawy mieści się w gmachu b. Pałacu Branickich (Urząd Wojewódzki) przy ul. Kilińskiego, tel. 2-53 i jest czynne od godz. 8 do 21.

Biuro wystawy wydaje karty wstępu dla uczestników wystawy, przyjmuje zgłoszenia wycieczki i udziela wszelkich informacji w sprawie wystawy.

Centralne T-wo Organizacji Sp. Roln. dział bu downictwa wiejskiego w Warszawie, ul. Kopernika 30
Fabryka Kafli i Polewy Jana Kucharskiego Synowie w Białymstoku, Grunwaldzka 41.
Adolf Reinhart—glinka biała, Kowaleszczyna.
Żygolewski Franciszek, budowniczy w Białymstoku, Artyleryjska 2/3.
Goldenfenig S., malarz Pokojowy w Białymstoku ul. Suprańska 3.
Grinberg Samuel, malarz w Białymstoku.

Dział Drzewny i Galnat.

Bracia Konopaccy—Fabryka Dykt w Mostach,
Fabryka Parkietów Ks. Sanguszkii w Tarnowie.
Sosnowski Jan—zakład stolarski w Białymstoku,
Rybicki Maciej—wytw. instr. muzycznych w Białymstoku, Kilińskiego 10.
Bracia Malec — zakłady stolarskie Białystok, Sosnowa.
Szlachter Mordko — szczotkarz w Białymstoku, Marsz. Piłsudskiego.

Wola Mordko—(walizy) Białystok, Kilińskiego 6.
Okoń Chaim—(wózki) Białystok, Piłsudskiego 17.
Kligier Meier — (walizy) Białystok, Marszałka Piłsudskiego 13.
Pracownia Wyrobów Artystyczno-Rzeźbiarskich,
„Lart“ Sp. z ogr. odp. Białystok, Suprańska 14.
Spółdzielnia stolarzy „Stolarz“, ul. Marszałka Piłsudskiego 16.

Dział Papierniczy i Poligraficzny:

„Herbewo“ Herliczka, Bełdowski, Wołoszyński.
Zjednoczone Fabryki zwijek i bibulek Sp. Akc. Kraków.
Zajdensztadt Pinchos (portrecista) Białystok, Marsz Piłsudskiego.
Drukarnia „Polonia“ Białystok, Kilińskiego 9, tel. 10-61.

Dział Włókienniczy i Konfekcyjny W. R.

(Katalog W. R.) ponadto:

Związek Przemysłowców Białostockich w Białymstoku. Sekcja włókiennicza:
1. Suprańska sukienna manufaktura „S. H. Cytron“, Sp. Akc.
2. Fabryka sukna i kołder „B. Polaka S-wie“.
3. Fabryka sukna i kołder „W. Silberblatta S-wie“.
4. Fabryka sukna „A. Sokół i J. Zylberfenig“.
5. Fabryka sukna i kołder „Izrael D. Szapiro“.
6. Białostocka manufaktura „Sapiro Jagłom“.

7. Białostocka fabryka kołder i sukna „Oswald Trilling i syn“. Sp. Akc.

8. Białostocka fabryka waty i watoliny „Owsiej Halpern i Syn“.

Eugenjusz Becker i S-ka, T-wo Białost. manufaktury, pluszu, jedwabiu w Białymstoku, Św. Jańska 15 Bazar Przemysłu Ludowego w Białymstoku:

1. Ignacy Płoński pracownia dywanów w Brańsku.—2. Zakłady Kilimkarskie hr. Józefiny cicierskiej w Bacikach, pow. Bielski.—3. Spółdzielnia tkactwa ludowego „Kurpianka“ w Myszyńcu.—4. Spółdzielnia tkactwa ludowego „Lipniczanka“ w Lipnikach.—5. Tow. Pop. Przem. Lud. „Krajan“ w Białymstoku.—6. Tow. Pop. Przem. Lud. „Krajan“ w Grodnie.—7. Tow. Pop. Przem. Lud. „Krajan“ w Sokółce.—8. Zakład wyrobów wiklinowych Józef Brukan w Choroszczy.—9. p. J. Kiersznicka wyrób zabawek choinkowych i maskotek.

Łowickie Warsztaty Tkackie W. Wyrzykowskiego w Łowiczu.

M. Chamuła—Wytw. Kilimów w Glinianach.

Helena Klemensiewicz, wytwórnia zdobnicza Maków k/Krakowa i Gdańsk Legetohr.

Cech Krawców Chrześcijańskich w Białymstoku:

1. Józef Szafranowski, 2. Feliks Śrzedziński, 3. Władysław Kornacki, 4. Stanisław Wodzyński, 5. Piotr Jurgielewicz.

Orkin Nochen—krawiec w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 12.

Blum Pinchos—krawiec w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 3.

Kurjański Menasze — wytw. bielizny w Białymstoku, Sienkiewicza 24.

Fuchs Pejsach — czapnik w Białymstoku, Rynek Kościuszki 22.

Szymches Izaak—parasole w Białymstoku, Sienkiewicza 5.

Płuniański Samuel, kołdry, Białystok, Marszałka Piłsudskiego 16.

Dział Skórzany:

Związek Przemysłowców Białostockich, Sekcja Garbarska:

1. Fabryka skór „Ch. Bekker i S-wie“.

2. Fabryka skór „O. i A. Białostoccy“ Zabłudów, pow. białostocki.

3. Zakład Garbarski „Ch. Finkielsztein“.

4. Garbarnia „Nasbar“ Wasilków, pow. białostocki.

5. Zakłady garbarskie „A. Szunisz“.

Aleksandrowicz Izaak, garbarz, Białystok, Kijowska 9.

Cech Szewców Chrześc. w Białymstoku:

1. Klemens Kornacki, ul. Marsz. Piłsudskiego 5.

2. W. Raciborski.

Gemelicki Icko, kamasznik, Białystok, Barańska 24

Kofman Leizor, grawer i stemple, Białystok. Marsz. Piłsudskiego 13.

Kotlar Fajwel, galwanizator w Białymstoku.

Szmyszelewicz Szapiro, ortopedysta, Białystok, Sienkiewicza 31.

DZIAŁ CHEMICZNY WYSTAWY RUCHOMEJ

a ponadto:

Falkiewicz, fabr. perfum i kosmetyków w Poznaniu, ul. Łukaszewicza 32.

„Miraculum“ D-ra Lustra, Fabr. Farm.-Kosm. w Krakowie.

„Neige de Fleurs“ W. Seifert, fabr. perf.-kosm. Lwów.

W. Paździerski „Pharmochemja“, Bydgoszcz.

„Lignoza“ Sp. Akc., Katowice.

Wł. Owsianko, art. chem., Wilno.

DZIAŁ SPOŻYWCZY:

„Aquasan“ Fabr. Przetworów Chemicznych, dr. M. Perelsztein pr. J. Lemberger w Białymstoku, Ogrodowa 9.

Zrzeszenie Mleczarni Spółdzielczych „Zdrowy Nabiał“, Białystok.

Cech Piekarsko-Cukierniczy Chrześc. w Białymstoku:

1. A. Mładek, 2. K. Roguski, 3. A. Zajkowski.

Mładek Alfred, fabr. makaronu w Białymstoku.

Wider Hersz, cukiernik—piekarz, Białystok, Kiłńskiego 6.

Pianko Pinkos, (wino i miód) Białystok, Marsz. Piłsudskiego 3.

Instytut Gospodarstwa Domowego w Warszawie, Nowy Świat 9.

Państwowe Zakłady Zdrojowe: Burkut, Busko, Ciecchocinek, Druskieniki, Szkoło.

DZIAŁ ROLNICZY:

Wojewódzkie T-wo Organizacji i Kółek Roln w Białymstoku (wykazy, ilustrujące stan i dorobek organizacji oraz stan i opłacalność produkcji na terenie wojew.).

Wydział Powiatowy Sejmiku—Referat rolny.

Związek Hodowców bydła czerwonego w B-stoku.

Stacja ochrony roślin w Warszawie.

DZIAŁ SAMORZĄDOWY:

Wydział Samorządowy Wojewódz. Białostockiego. Magistrat Miasta Białegostoku.

Wydz. Pow. Powiatu Białostockiego.

Kom. Kasa Oszczędności Pow. Białostockiego.

Magistrat miasta Supraśl.

Białost. Związek międzykomunalny dla założenia i utrż. Wojew. Zakładu psychiatrycznego (Choroszcz).

DZIAŁ SZKOLNY:

Państw. Szkoła Przem.-Rzem. w Białymstoku.

Żydowska Szkoła „ „ „

Żeńska Szkoła Przemysłowa w Białymstoku.

Żydowska Szkoła Przem. Żeńska w Białymstoku.

Koedukacyjna Szkoła Handl. w Białymstoku.

Szkołnictwo Powszechnie w Białymstoku.

DZIAŁ SPOŁECZNY:

Izba Rzemieślnicza w Białymstoku.

Związek Cechów chrześc. w Białymstoku.

Związek Cechów żydowskich w Białymstoku.

Wojewódz. Komitet P. W. i W. F. w Białymstoku.

L. O. P. P. w Białymstoku.

Liga Morska i Kolonjalna — Zarząd Główny w Warszawie i Oddział w Białymstoku.

Zw. Obrony Kresów Zachodnich w Białymstoku.

„Przystań“ w Białymstoku.

Zw. Pracy Obyw. Kobiet w Białymstoku.

Tow. Przeciwgruźlicze w Białymstoku.

Tow. Eugeniczne w Białymstoku.

Dekorację kwiatową wystawy wykonały zakłady ogrodnicze W. Popielski w Białymstoku.

07 3 0 9 7

321

07 3 0 9 5

1932

PROGRAM ODCZYTÓW

Dzień	Godz.	Miejsce	Tytuł odczytu	Prelegent
Poniedziałek dn. 3. X. 32 r.	11—12	Sala konfer. Urz. Wojew.	Metody propagandy gospodarczej (kurs instrukcyjny dla działaczy społecz. i oświatowych).	p. B. Rzepecki gener. Sekr. Centr. T-wa Popier. Wyt. krajowej.
	12—13	Sala Wystawy	Zwiedzanie Wystawy	" "
	16—19	Sala konfer. Urz. Wojew.	Metody propagandy gospodarczej (kurs instrukcyjny dla działaczy społecz. i oświatowych).	p. J. St. Szczerbiński, Dyr. Wyst.
	18—19	Sala Rady Miejskiej	O budownictwie ogniotrwałem (z przezroczami).	p. inż. M. Masłowski z Warszawy.
Wtorek dn. 4. X. 32 r.	18—19	Sala Rady Miejskiej	Racjonalne oświetlenie wnętrz mieszkalnych i biurowych (z przezroczami).	p. dyr. M. Kycia Stow. Org. Racj. Gosp. Świetl. w W-wie.
	20—21	Sala Rady Miejskiej	Reklama świetlna i racjonalne oświetl. witryn sklepowych (specjalnie dla kupców).	dyr. M. Kycia.
Środa dn. 5. X. 32 r.	19—20	Sala Miejs. Uniw. Powsz. (Warszaws. 63)	Znaczenie wytwórczości krajowej w życiu gospodarcz. Polski.	p. inż. Z. Chybowski z Warszawy
	19½—20½	Sala Wystawy	Uproszczona księgowość dla kupców i rzemieślników.	p. prof. M. Wasiluk
Czwartek dn. 6. X. 32 r.	19½—20½	Sala Rady Miejskiej	Szkoła zawodowa a życie gospodarcze.	dyr. W. Antonowicz
	17—	Sala Wystawy	Znaczenie doksztalcenia zawodowego w rzemiośle.	inż. J. Baliński

Wstęp na wszystkie odczyty bezpłatny.

Oprócz powyższych odczytów stale na terenie wystawy wygłaszane będą pogadanki i prelekcje Inst. Gosp. Domowego, poruszane kwestje wytwórczości krajowej, budownictwa ogniotrwałego na wsi, przemysłu ludowego, ochrony roślin, L. O. P. P., Z. O. K. Z. i inne.

Jednocześnie w świetlicach i lokalach Zw. społecznych i zawodowych w mieście i na przedmieściach odbywać się będą odczyty i pogadanki w okresie m. października, poświęcone sprawie popierania wytwórczości krajowej. Dnie i godziny ustalone będą w porozumieniu z poszczególnymi środowiskami.

O Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych.

Ogień jest żywiołem, który corocznie powoduje w naszym gospodarstwie bardzo poważne straty, gdyż wielka ilość budynków drewnianych i krytych słomą ułatwia powstanie i szerzenie się pożarów.

Dla obrony ludności przed skutkami pożarów nie wystarcza sama akcja ratownicza, może ona bowiem powstrzymać rozprzestrzenianie się ognia, ale nie wróci pogorzalcowi poniesionych strat. Jedynym niezawodnym środkiem jest ubezpieczenie, wobec zaś wielkich rozmiarów klęski ogniowej, ubezpieczenie musi być powszechne. Tu zaczyna się rola Państwa, którego zadaniem jest ustalenie takiej formy ubezpieczenia, aby dawało ono gwarancję powszechności i przez to ochroniło od obawy, że zniszczone przez ogień gospodarstwa pozostaną nieodbudowane.

Taką właściwą i bodaj jedyną formą, gwarantującą powszechność—jest przymus ubezpieczenia.

Skoro zaś uznaną zostanie zasada przymusu to jednocześnie spada na Państwo obowiązek powołania instytucji, która ten przymus wykona. Z istoty rzeczy musi to być instytucja prawa publicznego, obowiązana do przyjmowania wszystkich ubezpieczeń, a nie tych tylko, które towarzystwa ubezpieczeń, uznają dla siebie za dogodnie, oraz tworzenia sieci organizacyjnej, stosownie do potrzeb ludności a nie do potrzeb własnej kalkulacji rachunkowej.

Te wszystkie względy wymagają istnienia instytucji prawnopublicznej, jaką jest Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, w którym ubezpieczonych jest z górami 3 i pół miliona nieruchomości, obejmujących prawie 10 milionów budynków.

Zakład korzysta z szeregu udogodnień, w szczególności ze współdziałania organów administracji samorządowej, względnie Państwowej przy ściąganiu składek ubezpieczeniowych i ze współpracy